

Nr 651.

Av herr **Pettersson** i Rosta m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 154, angående ytterligare statsunderstöd till Hidinge-Spångakärrens torrläggningsföretag i Örebro län.

I proposition den 6 mars 1936, nr 154, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, att till nedskrivning av de till torrläggning av Hidinge-Spångakärren i Örebro län den 11 november 1921 och den 19 december 1924 från odlingsfonden samt den 25 november 1927 och den 4 november 1932 från statens avdikningslånefond beviljade lån ävensom till gäldande av vissa med utredning rörande företaget förenade kostnader må från statens avdikningsanslag anvisas ett statsbidrag av 109,924 kronor.

Såsom av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet närmare framgår har staten för företagets utförande sammanlagt beviljat:

i statsbidrag utan betalningsskyldighet	kronor	569,860: —
i lån (odlings- och avdikningslån)	»	450,930: —
i form av ränteavskrivning	»	11,380: 52
	<u>Summa kronor</u>	<u>1,032,170: 52</u>

De beviljade lånen motsvara i genomsnitt ett belopp av omkring 475 kronor för hektar. Annuiteterna å lånen utgöra genomsnittligt cirka 31 kronor för hektar.

Delägarna i torrläggningsföretaget hava i en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse — under åberopande av, bland annat, en av lantbruksingenjören Gösta Kindblom åren 1933—1935 verkställd utredning angående företaget — hemställt, dels att de företaget beviljade lånen måtte nedskrivas till belopp, motsvarande 70 procent av det utav Kindblom vid utredningen beräknade båtnadsvärdet genom torrläggningen, 285,536 kronor 55 öre, eller till 199,875 kronor 59 öre, dels ock att Kungl. Maj:t ville anvisa medel till bestridande av kostnaderna för den av Kindblom verkställda utredningen med 1,614 kronor. Såsom skäl för framställningen ha delägarna åberopat, att redan erläggandet av de första annuiteterna år 1929 hade visat sig oöverkomligt för åtskilliga delägare, vilkas fastigheter till följd därav måst exekutivt försälgas och därvid inropas av statskontoret. Dittills hade nio fastigheter inom företaget på dylikt sätt övergått i statskontorets ägo. Andra delägare kunde med anlitande av andra sina ekonomiska tillgångar något år erlægga fastställd annuitet, men uppenbart vore, att dessa annuiteter inom en mycket nära framtid skulle leda till ekonomisk ruin.

Lantbruksstyrelsen har i remissutlåtande förklarat, att den för företaget beräknade båtnaden minskats till följd av uppkomsten utav en i trakten tidigare okänd växtsjukdom, benämnd slumkornssjuka, med i runt tal 219,470

kronor. Vidare hade viss reducering av den beräknade båtnaden av företaget funnits böra vidtagas med hänsyn till att torrläggningen av visst område, Östra löten, icke blivit av den effekt, som beräknats. Av denna anledning hade båtnaden reducerats med i runt tal 48,260 kronor. Beträffande nu ifrågasatt båtnadsreducering å sammanlagt (219,470 + 48,260 =) 267,730 kronor syntes den del därav böra frånräknas, som hade samband med inträffad konjunkturförsämring. Sagda andel torde kunna uppskattas till ett belopp av sammanlagt omkring 210,000 kronor. Efter avdrag av sistnämnda belopp skulle sålunda den enbart av slumkornssjukans skadegörelse ävensom försvårande odlingsmöjligheter samt delvis otillfredsställande torrläggning betingade båtnadsminskning motsvara ett värde av (267,730 — 210,000 =) 57,730 kronor. Den på de av statskontoret inköpta fastigheterna vilande låneskulden torde uppgå till sammanlagt i runt tal 24,700 kronor. Dessa fastigheters andel i den av slumkornssjuka m. m. föranledda båtnadsminskningen å 57,730 kronor utgjorde i runt tal 1,950 kronor.

Därjämte syntes en nedsättning böra vidtagas av den låneskuld, som åvilade vissa i särskilt hög grad lånebelastade fastigheter. Beträffande för sistberörda särskilt lånebelastade fastigheter ifrågasatt lånereducering hade densamma, under iakttagande av att lånets storlek, beroende på omständigheterna i de olika fallen, begränsats till 350 å 500 kronor för hektar, i föreliggande utredningar beräknats till i runt tal 56,630 kronor. Därav komme på av statskontoret inköpta fastigheter ett belopp av i runt tal 4,100 kronor. Efter frånräkning av sistnämnda belopp skulle nu ifrågasatt begränsning av låneskulden betinga en nedskrivning med (56,630 — 4,100 =) 52,530 kronor av den ifrågasatt fastigheter åvilande låneskulden.

Nedskrivningen av till företaget beviljade lån torde sålunda böra medgivas med sammanlagt (55,780 + 52,530 =) 108,310 kronor, varigenom den nuvarande kapitalskulden å sagda lån skulle komma att minskas till i runt tal (448,900 — 108,310 =) 340,590 kronor eller — därest för av statskontoret inköpta fastigheter avskrivet lån å 24,700 kronor medräknades — till i runt tal 315,890 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att statsbidrag lämnas till företaget för det av lantbruksstyrelsen föreslagna ändamålet med 108,310 kronor samt därutöver för kostnader av de utredningar, som föranletts av ifrågasatt framställning, med 1,614 kronor.

Enligt vår uppfattning torde den hjälp till intressenterna i torrläggningsföretaget, som avses med *Kungl. Maj:ts* framställning, vara för ändamålet otillräcklig. Såsom länsstyrelsen i Örebro län i ärendet framhållit har företaget igångsatts med det då fungerande odlingsrådets medverkan å en tid, då det för höjande av landets livsmedelsproduktion var av den allra största betydelse att den till odling lämpliga marken i möjligaste mån utnyttjades. Ett stort antal intressenter hade lockats med i företaget nära nog utan egen önskan och i varje fall utan spekulationsavsikt. För flera låntagare är annuiteten så stor, att erläggandet av en enda överstiger förmågan. Att från ekonomisk undergång rädda dessa strävsamma människor, vilka under kraftig medverkan

av det allmänna och i förlitande på dess auktoritet dragits in i ett olyckligt företag, synes — framhåller länsstyrelsen vidare — i hög grad vara ett statsintresse. En nedskrivning av lånen i den utsträckning, som ansökningen avser, torde möjliggöra för det stora flertalet låntagare att för framtiden erlægga sina annuiteter och därmed få behålla sina fastigheter. I motsatt fall lär staten icke undgå att nödgas övertaga många av de i företaget ingående fastigheterna, vilka i statens hand skulle komma att representera ett skäligen obetydligt värde. Med hänsyn till nu angivna omständigheter synes det oss förenligt med rättvisa och billighet, att statens hjälp till intressenterna fastställes i huvudsaklig överensstämmelse med deras egen ansökning. De till företaget utlämnade statslånen å sammanlagt 450,930 kronor torde för närvarande efter inbetalning av förfallna annuiteter representera en kapitalskuld av omkring 448,900 kronor. Av sistnämnda belopp belöper cirka 24,700 kronor å de av statskontoret inköpta fastigheterna. För att nedbringa återstående kapitalskuld (448,900 — 24,700 =) 424,200 kronor till det med framställningen avsedda beloppet 199,875 kronor 59 öre erfordras i runt tal (424,200 — 199,875 =) 224,325 kronor. Vi föreslå alltså att sistnämnda belopp anvisas till företaget från statens avdikningsanslag. Lika med Kungl. Maj:t anse vi, att kostnaderna om 1,614 kronor för de utredningar, som föranletts av framställningen, jämväl bestridas av statsmedel.

Under åberopande av det anförda hemställa vi, att riksdagen må medgiva,

att till nedskrivning av de till torrläggning av Hidinge-Spångakärren i Örebro län den 11 november 1921 och den 19 december 1924 från odlingslånefonden samt den 25 november 1927 och den 4 november 1932 från statens avdikningslånefond beviljade lån ävensom till gäldande av vissa med utredningen rörande företaget förenade kostnader må från statens avdikningsanslag anvisas ett statsbidrag av 225,939 kronor.

Stockholm den 16 mars 1936.

Ivar Pettersson
i Rosta.

Edv. Uddenberg.

Anders Anderson
i Råstock.

Elof Ljunggren.

Gunnar Persson.

Axel Johansson,
Djursnäs.

Gust. Hansson,
Örebro.

Ernst Åqvist.